

**WYŁĄCZENIE
BEZPRAWNOŚCI
NARUSZENIA
DOBRA OSOBISTEGO
NA PODSTAWIE
INTERESU SPOŁECZNEGO**

Adam Pązik

MONOGRAFIE LEX

a Wolters Kluwer business

WYŁĄCZENIE BEZPRAWNOŚCI NARUSZENIA DOBRA OSOBISTEGO NA PODSTAWIE INTERESU SPOŁECZNEGO

Adam Pązik

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Stan prawny na 15 października 2013 r.

Redakcja serii

Janusz Barta

Ryszard Markiewicz

Alicja Pollesch

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Joanna Cybulska

Łamanie

Wolters Kluwer SA

Układ typograficzny

Marta Baranowska

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ

Więcej na www.legalnakultura.pl

POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN 978-83-264-4574-3

ISSN 1897-4392

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Mojej najbliższej Rodzinie

Spis treści

Wykaz skrótów / 11

Słowo wstępne / 15

Rozdział 1

Zagadnienia ogólne / 17

1.1. Określenie problemu / 17

1.2. Uwagi metodologiczne i terminologiczne / 19

1.3. Koncepcja ochrony dóbr osobistych w polskim prawie prywatnym / 23

Rozdział 2

Bezprawność jako przesłanka odpowiedzialności w prawie karnym / 32

2.1. Bezprawność jako element struktury przestępstwa w prawie karnym. Wyłączenie bezprawności w prawie karnym / 33

2.2. Utylitaryzm i liberalizm a wyłączenie bezprawności czynu zabronionego w prawie karnym / 34

2.3. Teoria znamion negatywnych i jej krytyka / 37

2.4. Dwa „poziomy” bezprawności w prawie karnym / 40

2.5. Monistyczne i pluralistyczne ujęcie kontratypów / 42

2.6. Zasada określoności kontratypu i tzw. pozaustawowe kontratypy / 44

2.7. Bezprawność w prawie karnym. Podsumowanie / 47

Rozdział 3

Bezprawność (obiektywna nieprawidłowość zachowania) w prawie czynów niedozwolonych / 48

3.1. Bezprawność w innych systemach prawa cywilnego / 48

- 3.2. Bezprawność (obiektywna nieprawidłowość zachowania) w polskim prawie cywilnym / 55
- 3.3. Stosunek obiektywnej nieprawidłowości postępowania do winy / 60
- 3.4. Istota obiektywnej nieprawidłowości zachowania na obszarze prawa cywilnego / 62
- 3.5. Tak zwana bezprawność względna / 71
- 3.6. Wyłączenie obiektywnej nieprawidłowości zachowania w prawie cywilnym / 77
- 3.7. „Dwufazowy” i „jednofazowy” model wyłączenia obiektywnej nieprawidłowości zachowania w prawie deliktowym / 82
- 3.8. Monizm a pluralizm bezprawności – wyłączenie bezprawności / 85

Rozdział 4

Bezprawność naruszenia dóbr osobistych i jej wyłączenie w ujęciu porównawczoprawnym / 92

- 4.1. Cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych w Niemczech / 92
- 4.2. Cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych w Austrii / 103
- 4.3. Cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych w Szwajcarii / 106
- 4.4. System ochrony dóbr osobistych w prawodawstwie Stanów Zjednoczonych / 113
- 4.5. Wnioski płynące z rozważań porównawczoprawnych / 117

Rozdział 5

Bezprawność w przypadku naruszenia dobra osobistego (art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c.) / 118

- 5.1. Uwagi historyczne / 118
- 5.2. Analiza bezprawności na tle art. 24 § 1 k.c. / 122
 - 5.2.1. Dwa modele ustalania bezprawności na tle art. 24 § 1 k.c. / 122
 - 5.2.2. Analiza art. 24 k.c. przez pryzmat przesłanki bezprawności / 128
- 5.3. Bezprawność obiektywna czy „subiektywnie zabarwiona”. Rola staranności zachowania / 144

- 5.3.1. Bezprawność w przypadku naruszenia dóbr osobistych w ramach postępowań przed organami publicznymi / **145**
- 5.3.2. Bezprawność w przypadku naruszenia dóbr osobistych przez prasę – rola miernika staranności / **154**
- 5.4. Wyłączenie bezprawności naruszenia dobra osobistego – próby klasyfikacji / **164**

Rozdział 6

Krytykowane modele ustalania bezprawności / 168

- 6.1. Ważenie kolidujących dóbr i interesów jako metoda ustalania bezprawności naruszenia dobra osobistego / **168**
- 6.2. Nadużycie praw podmiotowych osobistych / **188**
 - 6.2.1. Uwagi wstępne / **188**
 - 6.2.2. Dogmatyczne podstawy instytucji nadużycia prawa podmiotowego / **189**
 - 6.2.3. Trzy płaszczyzny zastosowania art. 5 k.c. do ochrony dóbr osobistych / **193**
 - 6.2.4. Zasady współżycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa, a interes społeczny / **206**
 - 6.2.5. Konkluzja / **215**

Rozdział 7

Podniesienie zarzutu służącego obronie społecznie uzasadnionego interesu jako jedno ze znamion kontratypu dozwolonej krytyki w prawie karnym / 217

- 7.1. Kodeks karny z 1932 r. / **219**
- 7.2. Kodeks karny z 1969 r. / **225**
- 7.3. Kodeks karny z 1997 r. / **232**
- 7.4. Społecznie uzasadniony interes w prawie karnym – podsumowanie / **247**
- 7.5. Znaczenie wykładni art. 213 § 2 k.k. dla cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych / **248**
 - 7.5.1. Płaszczyzna procesowa / **249**
 - 7.5.2. Płaszczyzna materialnoprawna / **251**

Rozdział 8

**Społecznie uzasadniony interes jako okoliczność wyłączająca
bezprawność naruszenia dobra osobistego w praktyce
orzeczniczej / 255**

- 8.1. Okres pierwszy (do chwili wejścia w życie prawa prasowego) / 255
- 8.2. Okres drugi – od wejścia w życie prawa prasowego do czasu jego nowelizacji w 1990 r. / 267
- 8.3. Okres trzeci – po 1990 roku / 272
- 8.4. Wnioski płynące z orzecznictwa / 295

Rozdział 9

**Konstrukcja interesu społecznego jako okoliczności uchylającej
bezprawność naruszenia dóbr osobistych / 300**

- 9.1. Społecznie uzasadniony interes jako instytucja prawa zwyczajowego w prawie cywilnym / 303
- 9.2. Zastosowanie art. 213 § 1 i 2 k.k. do wyłączenia bezprawności na tle art. 24 k.c. / 313
- 9.3. Treść kontratypu interesu społecznego w prawie cywilnym / 322

Podsumowanie / 339

Bibliografia / 345

Wykaz najważniejszych orzeczeń / 353

Wykaz skrótów

Akty prawne

- ABGB** kodeks cywilny austriacki (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie)
- BGB** kodeks cywilny niemiecki (Bürgerliches Gesetzbuch)
- EKPCz** Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)
- GG** ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec (Grundgesetz)
- k.c.** ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.k. (także jako k.k. 1997)** ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k. 1932** rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 60, poz. 571 z późn. zm.)
- k.k. 1969** ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 94 z późn. zm.)

- k.p.a.** ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267)
- k.p.c.** ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.p.k.** ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o.** ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- k.z.** rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz. U. Nr 82, poz. 598 z późn. zm.)
- OR** szwajcarskie prawo zobowiązań (Obligationenrecht)
- p.o.p.c.** ustawa z dnia 18 lipca 1950 r. – Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. Nr 34, poz. 311 z późn. zm.)
- pr. aut. i pr. pokr.** ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.)
- pr. pras.** ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
- StGB** kodeks karny niemiecki (Strafgesetzbuch)
- ZGB** kodeks cywilny szwajcarski (Schweizerisches Zivilgesetzbuch)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- APR** Allgemeines Persönlichkeitsrecht (niemieckie ogólne prawo osobowości)
- AUMCS** Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska

BGE	Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
Biuł. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
CPKiNP	Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
NP	Nowe Prawo
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy,
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PS	Przegląd Sądowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
SP	Studia Prawnicze
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
SPP	Studia Prawa Prywatnego
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego

Zb. O.	Zbiór Orzeczeń
ZNUJ PWiOWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej
ZNUJ PPWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Prawa Własności Intelektualnej

Organy orzekające

BVerfG	Bundesverfassungsgericht (niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny)
BG	Bundesgericht (szwajcarski Sąd Związkowy)
BGH	Bundesgerichtshof (niemiecki Trybunał Związkowy – odpowiednik Sądu Najwyższego)
ETPCz	Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
SR	Sąd Rejonowy
TK	Trybunał Konstytucyjny
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

Słowo wstępne

Niniejsza publikacja stanowi częściowo zmienioną wersję rozprawy doktorskiej obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w czerwcu 2013 r.

Chciałbym serdecznie podziękować promotorowi niniejszej pracy, Panu Profesorowi Ryszardowi Markiewiczowi, za bardzo istotną pomoc merytoryczną oraz redakcyjną, bez której rozprawa ta nie mogłaby powstać. Dziękuję uprzejmie recenzentom pracy: Pani Profesor Elżbiecie Traple oraz Panu Profesorowi Bogudarowi Kordasiewiczowi za niezwykle cenne uwagi krytyczne. Bardzo wartościowa była również pomoc udzielona mi przez Pana Profesora Janusza Raglewskiego z Katedry Prawa Karnego UJ oraz Pana Doktora Piotra Kociubińskiego, za którą również składam serdeczne wyrazy podziękowania. Dziękuję Pani Mecenasz Marii Hołubowicz za to, że pozwoliła mi na łączenie obowiązków pracowniczych z obowiązkami doktoranta, jak również moim koleżankom oraz kolegom za wsparcie duchowe. W sposób szczególny chciałbym podziękować Pani Katarzynie Wiese za przesłane mi materiały naukowe.

Tytuł niniejszej publikacji zmodyfikowałem pod wpływem trafnych uwag krytycznych Profesora Bogudara Kordasiewicza.

Rozdział 1

Zagadnienia ogólne

1.1. Określenie problemu

„W szeregu opracowań cywilistycznych dotyczących bezprawności (...) kwestia wyłączenia bezprawności traktowana jest najczęściej jako swego rodzaju «dodatek» do rozważań ogólnych (...) Tymczasem sprawa wyłączenia bezprawności na terenie prawa cywilnego (...) posiada znaczenie ogromnie doniosłe i przekraczające ramy prawa cywilnego. Poszczególne podstawy wyłączenia (...) wymagają dokładniejszego przepracowania monograficznego, które by wykazało zbieżność dziedziny karnej z cywilną, a zarazem specyfikę każdej z podstaw wyłączenia”. Te słowa w latach 50. ubiegłego stulecia sformułował prof. Mieczysław Sośniak, jeden z najwybitniejszych znawców problematyki bezprawności¹. Pomimo upływu ponad 50 lat od czasu publikacji powyższej wypowiedzi, tematykę wyłączenia bezprawności i poszczególnych okoliczności ją uchylających w tak specyficznej dziedzinie, jaką jest cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych, nadal należy uznawać za daleką od pełnego wyjaśnienia. Bezprawność ingerencji w sferę wartości niemajątkowych przysługujących jednostce jest omawiana w każdej pracy dotyczącej ich ochrony, brak jednak pracy monograficznej poświęconej temu zagadnieniu, która nie ograniczałaby się do jego wycinka związanego z działalnością mediów².

¹ M. Sośniak, *Bezprawność zachowania jako przesłanka odpowiedzialności cywilnej za czyny niedozwolone*, Kraków 1959, s. 111 i 112.

² Prace J. Sadowskiego, *Konflikt zasad – ochrona dóbr osobistych a wolność prasy*, Warszawa 2008 oraz K. Święckiej, *Okoliczności wyłączające bezprawność naruszenia dóbr osobistych przez prasę*, Warszawa 2010, odnoszą się do bezprawności ingerencji w dobra osobiste dokonanych przez środki masowego przekazu i ich legalizacji; niniejsza praca,

Niniejsza praca jest złożona z dwóch części. Pierwsza (na którą składają się rozdziały 2, 3, 5 i 6³) poświęcona została zagadnieniu bezprawności oraz prezentowanym w doktrynie modelom jej usunięcia, w drugiej zaś (rozdziały 7–9) omówiona została jedna z okoliczności legalizujących ingerencję w sferę wartości osobistych, a mianowicie „działanie w obronie społecznie uzasadnionego interesu”. Rozważania rozpoczynają się (zgodnie z przytoczoną powyżej myślą M. Sośniaka) od omówienia problemów związanych ze zdefiniowaniem terminu „bezprawność” na gruncie prawa karnego, a następnie cywilistyki (prawa czynów niedozwolonych), aby na tej podstawie ustalić znaczenie tego pojęcia na tle art. 24 § 1 k.c. Zamieszczenie obszernego odwołania do przepisów, orzecznictwa oraz literatury prawa karnego w opracowaniu cywilistycznym (a za takie należy uznać niniejszą monografię) może budzić zdziwienie, ale jest uzasadnione. Większość dóbr osobistych jest chroniona (niezależnie od siebie) przez dwa reżimy prawne (co jest znakomicie widoczne na przykładzie czci), które choć realizują różne cele, to uzależniają odpowiedzialność od przesłanki bezprawności. Dlatego też konieczne jest ustalenie w pierwszej kolejności, jak wymienione pojęcie rozumiane jest w prawie karnym, a następnie porównanie tego z definicją cywilistyczną (zarówno tą przyjętą na tle art. 415 k.c., jak i art. 24 k.c.). Niezbędne jest także odniesienie się do doktrynalnych kontrowersji związanych z tzw. monizmem i pluralizmem bezprawności. Nie uprzedzając dalszych szczegółowych rozważań, stwierdzić należy, że wyłączenie bezprawności w przypadku zniesławienia (art. 213 k.k.) stanowi dla autora punkt wyjścia dla legalizacji naruszenia czci na tle art. 24 k.c. Ponadto na szczególną uwagę zasługuje wzajemne przenikanie się kwestii ustalania bezprawności oraz jej wyłączenia w różnych gałęziach prawa, jak również swoiste przejęcie (przez doktrynę i orzecznictwo) instytucji przewidzianej przez kodyfikację karne do cywilnoprawnej ochrony czci.

Drugim podstawowym problemem niniejszej pracy jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy realizacja przez sprawcę interesu, któremu można nadać miano społecznego, powszechnego, może prowadzić do legalizacji naruszenia dobra osobistego. Odpowiedź na to pytanie jest

choć również w znacznej części dotyczy ochrony jednostki przed działalnością mediów, ma jednak szerszy zakres.

³ Rozdział 4, obejmujący rozważania porównawczoprawne, odnosi się zarówno do kwestii ustalania bezprawności naruszenia dobra osobistego, jak i działania interesu społecznego w tym obszarze.

tym trudniejsza, że ustawodawca nie przewidział takiej możliwości w żadnej aktualnie obowiązującej normie prawnej należącej do szeroko rozumianego prawa prywatnego. Dla rozstrzygnięcia tej kwestii niezbędne są rozważania porównawczoprawne poświęcone temu, w jakim stopniu realizacja przez sprawcę naruszenia pewnego interesu ponadindywidualnego jest uwzględniana w ramach ochrony dóbr osobistych w innych, różniących się znacznie od siebie, systemach prawnych. Następnie przejść należy do omówienia dwóch możliwych rozwiązań powyższego problemu: uznania za dopuszczalne stosowania metody tzw. ważenia dóbr i interesów w każdej sprawie o naruszenie wartości niemajątkowych (poprzez odwołanie do norm konstytucyjnych bądź za pośrednictwem art. 5 k.c.), w ramach której uwzględniany ma być również interes społeczny albo akceptacja nieprzewidzianego wprost przez przepisy, ale uznawanego przez orzecznictwo i część doktryny kontratytu „działania w obronie społecznie uzasadnionego interesu”. Przyjęcie drugiej z wymienionych możliwości powoduje konieczność analizy tego zwrotu (zarówno znaczenia przypisanego mu przez karnistykę, jak i jego interpretacji przez doktrynę oraz orzecznictwo cywilistyczne) i podjęcia próby ogólnego chociażby zarysowania jego treści.

1.2. Uwagi metodologiczne i terminologiczne

Podstawową metodą badawczą w prawie cywilnym jest metoda formalno-dogmatyczna (analiza językowa i systemowa tekstu prawnego). Na obszarze cywilnoprawnej ochrony wartości niemajątkowych regulacja normatywna jest dość lakoniczna, ogranicza się do art. 23 i 24 k.c. oraz art. 445 i 448 tej samej ustawy oraz niektórych przepisów innych ustaw (jak ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych), z których interesująca z punktu widzenia niniejszej pracy jest przede wszystkim treść ustawy – Prawo prasowe. Lakoniczność ta zaznacza się szczególnie w zakresie głównego tematu niniejszej pracy, czyli bezprawności i jej wyłączenia, gdyż kodeks cywilny posługuje się wyłącznie tym terminem, nie precyzując go w żaden sposób.

Ubóstwo regulacji normatywnej, jak również newralgiczność tematyki ochrony dóbr osobistych ze względu na kolizję z innymi chronionymi przez prawo wartościami (jak wolność słowa, dostęp społeczeństwa do informacji, swoboda działalności artystycznej, badań naukowych itp.) powoduje, że wielu autorów odchodzi od literalnego

Adam Pązik – doktor nauk prawnych, aplikant adwokacki, specjalizuje się w zakresie prawa cywilnego i prawa autorskiego.

■ Monografia zawiera analizę pojęcia bezprawności na tle art. 24 k.c. oraz budzącego najpoważniejsze kontrowersje w doktrynie prawa cywilistycznego kontratywu „obrony społecznie uzasadnionego interesu”. Zostały w niej omówione m.in. takie zagadnienia, jak:

- odpowiedzialność cywilna dziennikarzy i historyków za naruszenie czci,
- odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych uczestników postępowań sądowych przez organy publiczne lub innych ich uczestników.

■ Rozważania zostały uzupełnione o obszerną analizę orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, od wyroków przedwojennych poczynając, na najbardziej aktualnych kończąc.

■ Publikacja jest przeznaczona zarówno dla osób wykonujących zawody prawnicze (sędziów, adwokatów, radców prawnych), jak i teoretyków prawa. Będzie również przydatna wszystkim osobom zajmującym się tworzeniem przekazu medialnego (dziennikarzom, wydawcom, producentom) oraz historykom badającym dzieje najnowsze.

„Zagadnienie wyłączenia bezprawności naruszenia dóbr osobistych w oparciu o interes społeczny było przedmiotem szeregu analiz w doktrynie prawa cywilnego (...). Rozprawa stanowi jednak bardzo głębokie teoretyczne zaprezentowanie stanowisk doktryny w przedmiocie samego pojęcia bezprawności, zarówno w prawie karnym, jak i cywilnym, jak również w przedmiocie tzw. kontratywów wyłączających bezprawność. Autor (...) nie tylko przedstawia różne stanowiska doktryny, ale stawia własne tezy, które zmierzają do wytyczenia linii interpretacyjnej pojęcia bezprawności na gruncie art. 24 k.c.”.

Prof. dr hab. Elżbieta Traple

Uniwersytet Jagielloński

SERIA REKOMENDOWANA PRZEZ KATEDRĘ PRAWA WŁASNOŚCI
INTELEKTUALNEJ WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UJ

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-4574-3

9 788326 445743

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl